

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ
КАФЕДРА СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ**

ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ

(Анотація до демонстрації творчого проєкту: «Створення сценічного образу Попелюшки у виставі за мотивами п'єси Януша Гловацького "Замазура": від драматургічного аналізу до сценічного втілення»)

Виконала:

студентка 4 курсу, групи БАМП 1-22
спеціальності – 026 Сценічне мистецтво
ОП «Акторська майстерність та
продюсування»
Джим Паола Елізабет

Керівник творчого проєкту:

доцент кафедри, заслужений артист України
Довженко В'ячеслав Валерійович

Посилання на відеофіксацію творчого проєкту:

<https://youtu.be/LQiTwrrhrLM?si=i56Jl7xzcAtYb19B>

Київ 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. АНАЛІЗ П'ЄСИ	
1.1 Загальні відомості про п'єсу та її актуальність.....	5
1.2 Літературний аналіз.....	6
2. АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ ТА РОЛІ	
2.1. Робота над образом.....	13
2.2. Практичний етап роботи. Отримання результатів. Втілення задуму.....	23
2.3. Розвиток ролі під час роботи над виставою. Включення в загальну концепцію вистави.....	25
2.4. Підсумковий аналіз роботи над роллю. Висновок.....	28
3. МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА ПОШУКІВ	
3.1. Акторські техніки застосовані у створенні ролі.....	30
3.2. Вплив спеціальної літератури на пошуки та створення персонажа.....	33
4. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ. ВИСНОВКИ	
4.1. Оцінка власних результатів та успіхів.....	35
ВИСНОВКИ.....	36
5. ДЖЕРЕЛА.....	37
6. ДОДАТКИ.....	38

ВСТУП

Робота над образом Попелюшки у виставі за мотивами п'єси Януша Гловацького «Замазура» стала для мене не просто акторським завданням, а глибоким внутрішнім дослідженням. Це історія про дівчину, яка опиняється в закритому просторі жіночої колонії, але насправді її ізоляція починається набагато раніше — у сім'ї, у втраті батька, у холоді матері, у самотності, яку вона носить у собі ще до скоєного злочину.

Мене зацікавило, як у цій п'єсі поєднуються казкові асоціації та жорстка реальність. Назва «Попелюшка» ніби вводить нас в очікування знайомої історії про диво і щасливий фінал, але насправді ця «казка» розгортається у зовсім іншому напрямку — у бік травми, агресії, втрати контролю і спроби вижити в умовах, де немає місця для наївності. Під час роботи над роллю я постійно поверталася до питання: де в цій історії закінчується дитина і починається злочинниця? І чи взагалі можна провести чітку межу між цими станами, якщо кожна дія виростає з попереднього болю, який не був прожитий і проговорений.

Внутрішній конфлікт Попелюшки — між її розумом і емоціями. Вона освічена, спостережлива, здатна аналізувати те, що відбувається навколо, але водночас у ній накопичується напруга, яка рано чи пізно проривається назовні. Саме цей момент «вибуху» став для мене ключовим у створенні образу. Я досліджувала реалії жіночих колоній і соціальний контекст, у якому існують героїні п'єси. Це простір, де люди змушені постійно захищати себе — іноді мовчанням, іноді агресією, іноді бунтом. Саме там Попелюшка знаходить свій голос і стає тією, хто здатен впливати на інших.

У цій роботі я намагаюся простежити шлях створення сценічного образу — від аналізу драматургії до особистого акторського проживання ролі. Для мене це спроба зрозуміти не лише персонажа, а й те, як через нього можна говорити про складні теми: любов і залежність, втрату і провину, свободу і контроль.

І, можливо, головне питання, яке я ставлю собі в цій роботі: що відбувається з людиною, коли її «казка» закінчується не щасливим фіналом, а реальністю, в якій доводиться виживати будь-якою ціною.

1. АНАЛІЗ П'ЄСИ

1.1 Загальні відомості про п'єсу та її актуальність

У своїй дипломній роботі я працюю з п'єсою Януша Гловацького «Замазура» (також відомою як «Попелюха»). Це історія, яка руйнує звичне казкове сприйняття і показує зовсім іншу Попелюшку — не символ надії, а людину, яка опиняється в жорстких умовах жіночої виправної колонії. Я виконую роль Попелюшки — центральної героїні, через яку вибудовується весь конфлікт вистави.

Якщо говорити про жанр п'єси, то в оригіналі це складне поєднання соціальної драми та гротеску. Але в нашій постановці режисер В'ячеслав Довженко визначив жанр вистави як трагіфарс. Це дуже точне визначення, бо воно дозволяє одночасно існувати і болю, і іронії, і навіть жорсткому гумору. У нашій роботі трагедія не існує «окремо» від фарсу — вони постійно переплітаються, і саме через це події виглядають ще більш оголеними та правдивими. В такому жанрі персонажі не можуть бути однозначно «жертвами» або «винними». Вони завжди на межі: між серйозним і смішним, між правдою і викривленням, між реальністю і майже гротескною реакцією на неї. Це створює особливу напругу, в якій і існує моя Попелюшка.

Якщо дивитися на п'єсу з точки зору драматурга, то Януш Гловацький не розповідає історію прямо. Він дивиться на цю ситуацію ніби крізь збільшувальне скло гротеску. Для мене це означає, що він навмисно не «заспокоює» глядача реалістичністю, а навпаки — підкреслює крайні стани людини. Через це колонія виглядає не просто як місце покарання, а як викривлена модель суспільства, де влада, страх і маніпуляція стають нормою.

У нашій виставі режисерське рішення також суттєво вплинуло на сприйняття історії. Одним із важливих рішень було змінити стать персонажа Заступника на жіночу. Це дозволило повністю прибрати можливий сексуальний підтекст і зосередити увагу на головному — на механізмах влади всередині жіночої закритої системи. Завдяки цьому історія стала більш концентрованою

на темі контролю, ієрархії та психологічного тиску, а не на особистих або романтичних підтекстах.

Моя Попелюшка в цій системі — це персонаж, який виходить за межі пасивного існування. Вона стає тією, хто піднімає інших дівчат на бунт проти адміністрації. І навіть якщо цей бунт придушують, його наслідок не зникає — Попелюшка залишається внутрішнім авторитетом, фігурою, яка вже вплинула на систему. Для мене це дуже важливий момент, тому що її сила не в перемозі, а в здатності запустити зміни. Коли я думаю про цей образ у сучасному контексті, то сприймаю Попелюшку як людину, яка не погоджується мовчати. Це персонаж про внутрішній спротив, про голос, який виникає навіть тоді, коли його намагаються заглушити. У цьому сенсі вона для мене дуже близька до образу Жанни Д'арк — людини, яка не відступає від своєї правди, навіть якщо за це доводиться платити високу ціну. Сьогодні цей персонаж можна співвіднести з будь-якою людиною, яка не приймає мовчання як норму. Це не обов'язково соціальна група в класичному розумінні — це радше стан і позиція. Люди, які мають власну думку і не бояться її озвучити, навіть якщо система цьому опирається.

Режисерське рішення вистави допомогло мені побачити цю історію як значно ширшу, ніж просто події в колонії. Це розмова про владу, про відповідальність і про те, як легко людина може стати або частиною системи, або її викликом.

1.2 Літературний аналіз

Історичний контекст

Коли я намагаюся зрозуміти п'єсу Гловацького глибше, для мене важливо не просто те, коли вона була написана, а те, з якого досвіду виростає її зміст. У «Замазурі» відчувається не одна конкретна історична подія, а радше цілий пласт реальності ХХ століття, в якій система покарання і закритих інституцій перестає бути просто «виключенням із суспільства» і стає його дзеркалом.

Гловацький пише у час, коли в Європі вже добре видно наслідки роботи великих інституцій — психіатричних лікарень, в'язниць, виправних закладів, інтернатів. Це простори, де людина нібито «перевиховується», але на практиці часто втрачає себе. І мені здається, що саме цей досвід дуже сильно впливає на тон п'єси: тут немає віри в ідеальну систему, натомість є постійне відчуття викривлення і насильства, навіть якщо воно не завжди пряме.

Якщо дивитися ширше, то це також відгук післявоєнної Європи, де тема контролю над людиною стала особливо болючою. Після тоталітарних режимів ХХ століття суспільство вже не може дивитися на владу як на щось нейтральне. Влада завжди має зворотний бік — примус, страх, підпорядкування. І в п'єсі це відчувається навіть у побутових деталях: у тому, як героїні говорять, як вони взаємодіють між собою, як вибудовується ієрархія в закритому просторі. Жіноча колонія у цій історії — це не просто місце дії. Це ніби зменшена модель суспільства, де всі ті самі процеси, що й у великому світі, стають ще більш оголеними.

Мені здається, що саме цей контекст — досвід інституційного насильства і недовіри до «правильних систем» — і спонукав автора до такої форми розповіді. Він не показує конкретну історичну подію, він показує механізм, який повторюється в різні часи. Тому ця історія не прив'язана до одного періоду — вона працює як універсальна модель.

І ще один важливий момент для мене — це те, що через таку оптику автор говорить не стільки про злочин чи покарання, скільки про людину всередині системи. Про те, як легко вона може втратити межу між провиною, захистом і емоцією. Саме тому історичний контекст тут не «фон», а основа: він пояснює, чому ці персонажі діють саме так, і чому їхні історії звучать так жорстко, але водночас дуже впізнавано.

Тематичне та ідейне наповнення твору

Під час роботи над п'єсою «Замазура» я зрозуміла, що для мене її головна тема — це боротьба людини за право залишатися собою в системі, яка постійно намагається її зламати. На перший погляд, це історія про дівчат у виправній колонії, але насправді вона значно ширша. Вона про владу і підкорення, про страх і свободу, про те, як легко людина може втратити власний голос і як важко його відстояти.

Мені здається, саме це найбільше боліло драматургу. Його цікавить не злочин і не покарання самі по собі, а людина, яка опиняється всередині жорсткої системи правил. У п'єсі майже кожен персонаж або бореться за владу, або намагається вижити під владою когось сильнішого. Через це вся історія перетворюється на постійне протистояння характерів, переконань і способів виживання.

Висхідною подією є бунт, який організовує Попелюшка. Саме ця подія запускає весь подальший розвиток конфлікту. Навіть після того, як бунт придушують, його наслідки залишаються. Попелюшка стає людиною, яка довела, що адміністрації можна чинити опір. Саме тому вона починає становити загрозу для системи.

Головною подією вистави я вважаю приїзд режисера до колонії. Його поява порушує хитку рівновагу, яка існувала до цього. Режисер шукає сенсацію, шукає драму, шукає історію, яку можна красиво продати глядачеві. Його цікавить не сама Попелюшка як людина, а Попелюшка як матеріал для шоу. Саме після його приїзду конфлікти починають загострюватися і поступово наближаються до катастрофи.

Однією з найважливіших подій стає підстава Попелюшки адміністрацією колонії. Заступниця чудово розуміє, що не може перемогти Попелюшку відкрито, тому починає діяти через маніпуляцію. Вона поступово налаштовує проти неї інших дівчат і створює ситуацію, в якій Попелюшка залишається сам на сам із системою. Для мене це момент справжньої зради, коли люди, яких ти надихав і за яких заступався, раптом готові відвернутися від тебе.

Фінальною подією вистави стає протест Попелюшки. Усі навколо вимагали від неї видовища. Режисер хотів отримати яскраву історію. Адміністрація хотіла показати свою владу. Дівчата чекали на розв'язку. І тоді Попелюшка справді дає їм шоу — криваве, страшне і незручне. Але цим вчинком вона руйнує не лише себе. Вона руйнує красиву картинку колонії, яку так старанно намагалася створити адміністрація.

Конфлікт між Попелюшкою та Заступницею. Це конфлікт двох сильних людей, які по-різному розуміють порядок. Для Заступниці головне — дисципліна і контроль. Попелюшка для неї є постійним нагадуванням про те, що цей контроль не абсолютний. Вона ненавидить Попелюшку за її незалежність, за її авторитет серед дівчат, за її сміливість говорити вголос те, про що інші мовчать. Саме тому вона прагне не просто покарати її, а показово зламати.

Конфлікт Попелюшки та Режисера. Він намагається знайти до неї підхід, лестить, маніпулює, намагається викликати довіру. Але Попелюшка бачить його наскрізь. Вона розуміє, що його цікавить не вона сама, а історія навколо неї. І саме ця байдужість Попелюшки до його уваги найбільше його дратує. Він звик, що люди хочуть бути поміченими, а вона відмовляється грати за його правилами.

Конфлікт Попелюшки з Принцом. Мені здається, Попелюшка не засуджує її повністю. Вона бачить, що Принц теж є частиною цієї системи і теж залежить від влади, яку має. Без свого статусу Принц втратить усе. Саме тому Попелюшка не намагається відкрито зруйнувати її авторитет, хоча легко могла б це зробити. У цих стосунках я бачу не ненависть, а швидше нерозуміння і навіть певне співчуття.

Конфлікт Попелюшки з Першою дочкою також побудовані не стільки на жалі, скільки на відчутті справедливості. Коли Попелюшка заступається за неї, вона реагує не на саму людину, а на ситуацію. Її обурює несправедливість як

явище. Вона не може спокійно дивитися на приниження, навіть якщо це не стосується її особисто.

Конфлікт Попелюшки з іншими дівчатами колонії. Вона стала для них людиною, яка першою наважилася сказати вголос те, що всі думали. Вона показала, що можна не погоджуватися і можна чинити опір. Саме тому вони пішли за нею під час бунту. Але водночас п'єса дуже чесно показує, наскільки крихкою є людська підтримка. Варто було адміністрації представити Попелюшку як загрозу, і більшість дівчат відразу змінили своє ставлення. Вони не захищають її, а чекають рішення того, хто має владу. Для мене це одна з найболючіших тем вистави — як швидко люди можуть відмовитися від своїх переконань через страх.

Головний внутрішній конфлікт Попелюшки полягає у протистоянні між її бажанням боротися і накопиченою втомою від цієї боротьби. Вона постійно стикається з несправедливістю, але щоразу змушена платити за свій спротив усе вищу ціну. Саме цей внутрішній конфлікт поступово приводить її до фінального вибору.

Драматургічний аналіз ролі

Під час роботи над роллю Попелюшки я поступово зрозуміла, що вона є не просто головною героїнею цієї історії. Вона стає людиною, через яку розкриваються всі головні конфлікти вистави. Більшість подій так чи інакше пов'язані саме з нею: через неї починається бунт, через неї загострюється боротьба за владу всередині колонії, через неї адміністрація намагається врятувати власний авторитет, і саме її фінальний вчинок руйнує ту картинку, яку всі так довго намагалися зберегти.

Для мене Попелюшка — це людина, яка весь час шукає справедливість. Навіть тоді, коли це небезпечно. Навіть тоді, коли це вже нічого не змінює. Вона не може мовчати, коли бачить несправедливість, і саме це постійно штовхає її в конфлікт із навколишнім світом.

Якщо відповідати на питання «що зі мною сталося?», то першою і найважливішою подією, яка лежить за межами п'єси, для мене є смерть батька. *Я втратила єдину людину, поруч з якою почувалася потрібною.*

Саме після цього життя Попелюшки починає змінюватися. Батько був її підтримкою, її захистом і людиною, яка вміла бачити в ній щось особливе. Після його смерті вона залишається сам на сам із власним болем. Найгірше те, що цей біль їй навіть не дозволяють прожити. Мати переконує її бути сильною, не плакати, не вередувати. Тому всі емоції залишаються всередині. Наступна подія: *Я закохалася в людину, якій довірила своє серце.* Вітчим стає для неї не просто чоловіком матері. Він заповнює ту порожнечу, яка утворилася після смерті батька. Саме тому його зрада стає такою руйнівною. *Я зрозуміла, що мене використали.*

У цей момент руйнується остання ілюзія. Попелюшка втрачає не лише кохання, а й довіру до людей взагалі. Саме ця подія приводить її до злочину, через який вона потрапляє до колонії.

Далі починається вже історія, яку бачить глядач. Висхідною подією вистави є організація бунту. *Я зрозуміла, що більше не можу терпіти те, що відбувається навколо.* Наступна важлива подія: *Я стала загрозою для системи.* Після бунту адміністрація вже не сприймає Попелюшку як звичайну вихованку колонії. Вона стає людиною, яка здатна впливати на інших. Саме тоді починається справжня боротьба між нею та Заступницею. Головною подією вистави я вважаю приїзд режисера. *Мене знову хочуть використати.* Режисер бачить у Попелюшці не людину, а історію, яку можна показати публіці. Це дуже перегукується з її минулим досвідом, коли її почуттями вже скористалися заради власних цілей.

Ще одна подія: *Від мене відвернулися ті, кого я захищала.* Після підстави, яку організовує Заступниця, Попелюшка залишається майже сама. Для мене це один із найболючіших моментів історії. Вона бачить, наскільки хиткою може бути підтримка людей. Фінальна подія: *Я перестала грати за чужими*

правилами. У фіналі Попелюшка робить відчайдушний крок. Усі навколо чекали від неї шоу, і вона його влаштовує. Але вже на власних умовах. Цей вчинок стає останньою формою протесту проти всіх, хто намагався її використати, підкорити або змусити мовчати.

Говорячи про наскрізну дію ролі, я сформулювала її для себе так:

Домогтися справедливості та змусити інших побачити правду. Саме це рухає Попелюшкою від початку до кінця. Вона може помилятися у способах, може зриватися, може втрачати контроль над собою, але всередині завжди залишається прагнення боротися проти несправедливості. Основною мотивацією персонажа для мене є *потреба бути почутою*. Її ціль у виставі постійно змінюється залежно від обставин, але в основі завжди залишається *бажання відстояти себе та свій погляд на те, що відбувається*. Надзавдання ролі я визначила як:

Не дозволити системі забрати в мене право бути собою. Мені здається, що саме заради цього Попелюшка бореться протягом усієї вистави.

Зерно ролі я сформулювала одним словом — спротив. Усе її життя побудоване на спротиві. Вона чинить спротив болю після смерті батька. Чинить спротив байдужості матері. Чинить спротив зраді вітчима. Чинить спротив правилам колонії. Чинить спротив маніпуляціям режисера. Чинить спротив владі Заступниці. Навіть коли вона програє зовні, внутрішньо вона не припиняє опиратися. Саме тому для мене Попелюшка — це не жертва обставин. Це людина, яка до останнього намагається зберегти власний голос, навіть якщо за це доводиться платити дуже високу ціну.

2. АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ ТА РОЛІ

2.1 Робота над образом

Біографія персонажу

Під час роботи над роллю я дуже швидко зрозуміла, що для мене недостатньо знати лише ті факти про Попелюшку, які є в п'єсі. Щоб зрозуміти її вчинки, особливо найжорсткіші та найсуперечливіші, мені потрібно було прожити її життя ще до початку подій вистави. Зрозуміти, якою вона була дитиною, чого боялася, що любила, про що мріяла і в який момент світ перестав бути для неї безпечним місцем.

Я уявляю Попелюшку дівчинкою з дуже хорошого забезпеченого середовища. Вона росла в сім'ї, де були книги, освіта, прогулянки в парку, розмови про життя. Вона була дитиною, яка багато думала і багато відчувала. Ще змалку вона була дуже спостережливою і ставила багато запитань. Не тому, що хотіла сперечатися, а тому, що щиро намагалася зрозуміти світ. Найближчою людиною для неї був батько. Коли я читаю її монолог про качок, жаб і принцес, мені здається, що це не просто спогад. Це спогад про час, коли вона почувалася захищеною. Батько був людиною, поруч з якою можна було бути дитиною. Він не соромився фантазувати, вигадувати казки, дивитися на світ добрішими очима. І що важливо — він сам у них вірив. Мені здається, що саме від нього Попелюшка успадкувала цю впертість у пошуку справедливості. Він навчив її дивитися на людей не через статус чи силу, а через людяність. Тому смерть батька стала для неї не просто втратою близької людини.

Для мене це момент, коли вона втратила свій фундамент.

Після його смерті життя різко змінилося. Мати переживала власне горе, але при цьому перестала помічати горе доньки. Я довго думала про це під час роботи над роллю і зрозуміла, що Попелюшка насправді залишилася сама набагато раніше, ніж потрапила до колонії. Їй ніхто не дозволив бути дитиною, яка сумує. Навпаки, від неї почали вимагати дорослості. І тоді Попелюшка почала ховати свої почуття. Не тому, що перестала відчувати, а тому, що

зрозуміла: її біль нікого не цікавить. Саме тоді вона навчилася мовчати про найважливіше. Зовні вона залишалася розумною, вихованою, слухняною дівчинкою. Але всередині почало накопичуватися те, що колись мало вирватися назовні.

Життя моєї героїні дивним чином перегукується з класичною казкою про Попелюшку, але в значно жорстокішому варіанті. Спочатку вона втрачає батька — людину, яка була для неї опорою і захистом. Потім рідна мати поступово стає схожою на мачуху. Вона не кривдить доньку відкрито, але перестає бачити її біль, самотність і потребу в любові. Найстрашніше для дитини — це не коли її ненавидять, а коли перестають помічати. Саме це і відбувається з Попелюшкою. Коли в житті матері з'явився новий чоловік, Попелюшка була вже дуже самотньою. Я не думаю, що вона одразу закохалася у вітчима. Мені здається, спочатку вона просто побачила в ньому людину, яка звернула на неї увагу. Після смерті батька вона дуже потребувала любові. Потребувала когось, хто побачить її біль. Потребувала відчуття, що вона комусь потрібна. Саме тому його слова так легко проникли всередину. Він говорив те, що вона хотіла почути. Він створив ілюзію особливості. І коли він переконав її, що любить саме її, вона повірила. Мені здається, що в той момент Попелюшка закохалася не лише в нього. Вона закохалася у можливість знову бути важливою для когось. Так у її житті з'являється власний «принц». Але якщо в казці принц рятує Попелюшку, то тут усе відбувається навпаки. Вітчим обманює її, використовує її почуття і стає причиною найбільшого розчарування в її житті. Саме тому правда виявилася такою руйнівною. Для неї це було підтвердженням найстрашнішого дитячого страху — що її можна покинути, замінити або використати.

Я довго шукала логіку її злочину. І зрозуміла, що якщо дивитися на ситуацію очима сторонньої людини, то її вчинок виглядає жахливим і нелогічним. Але якщо дивитися очима самої Попелюшки, то в той момент руйнується все, що тримало її життя після смерті батька. Вона втрачає останню

ілюзію любові. Саме тому її вибух стає неминучим. Попелюшка не народилася жорстокою людиною. Навпаки. Вона занадто багато відчуває. Занадто гостро переживає несправедливість. Саме це і стає причиною її падіння.

І якщо продовжити цю паралель із казкою, то далі вона стає ще болючішою. Казкова Попелюшка після всіх випробувань потрапляє до палацу. Моя героїня після своїх випробувань потрапляє до колонії для неповнолітніх. Мені здається, саме тому в монолозі вона говорить: «Не люблю казок». Вона говорить не лише про історії, які розповідав їй батько. Вона говорить про власне життя. Колись вона теж вірила, що добро обов'язково переможе, що любов рятує, що хороші люди залишаються поруч. Але реальність виявилася значно складнішою. Потрапивши до колонії, вона не перестає бути собою. Навіть навпаки. Саме там проявляються ті риси, які були в ній завжди. Вона продовжує сперечатися. Продовжує реагувати на несправедливість. Саме тому інші дівчата починають прислухатися до неї. Мені здається, що Попелюшка ніколи не прагнула влади заради влади. Вона не хотіла бути лідеркою. Просто в якийсь момент виявилось, що вона єдина, хто не боїться говорити вголос. Через це вона стала людиною, за якою пішли інші.

У процесі роботи я все більше переконувалася, що Попелюшка живе з дуже глибоким внутрішнім протиріччям. Вона одночасно хоче довіряти людям і постійно чекає зради. Вона прагне любові, але боїться прив'язуватися. Вона потребує підтримки, але звикла покладатися лише на себе. Саме тому мені хотілося, щоб у виставі глядач бачив не тільки бунтарку і не тільки злочинницю. За всім цим для мене стоїть дівчина, яка колись дуже сильно любила свого батька і так і не навчилася жити без нього. І, мабуть, найбільше відкриття під час роботи над роллю полягало в тому, що майже всі вчинки Попелюшки народжуються не з ненависті. Вони народжуються з болю, який занадто довго залишався без голосу.

Аналіз характеру, мотивів, цілей

Під час роботи над роллю я постійно ставила собі питання: чого насправді хоче Попелюшка? Не в конкретній сцені, не в окремому конфлікті, а загалом. Що рухає нею настільки сильно, що вона готова сперечатися з адміністрацією, ризикувати власною безпекою, виступати проти більшості та зрештою довести себе до межі? З часом я зрозуміла, що головною потребою моєї героїні є не свобода, не влада і навіть не помста.

Найбільше вона хоче правди. Правди про себе, про людей навколо і про той світ, у якому живе. Вона не може існувати в брехні. Саме тому її так дратують удавання, маніпуляції та подвійні стандарти. Для неї набагато легше почути жорстоку правду, ніж красиву брехню. Мені здається, що ця риса сформувалася ще в дитинстві. Після смерті батька вона дуже рано зрозуміла, що люди можуть говорити одне, а робити зовсім інше. Мати говорила, що любить її, але не помічала її болю. Вітчим говорив про кохання, але використовував її почуття. Саме тому Попелюшка перестає довіряти словам і починає шукати справжні мотиви людей. Її характер поєднує в собі речі, які на перший погляд суперечать одна одній. Вона дуже чутлива, але водночас жорстка. Вона здатна співчувати іншим, але майже ніколи не просить допомоги для себе. Вона розумна, спостережлива, іронічна, вперта і дуже горда. Особлива для мене її внутрішня незалежність. Навіть перебуваючи в колонії, вона не дозволяє зробити з себе слухняний механізм. Її можна покарати, принизити або ізолювати, але неможливо змусити думати так, як вигідно іншим. *Саме тому її мету я сформулювала так: Не дозволити нікому визначати за мене мою правду.* Усі її дії так чи інакше виростають із цієї потреби.

Режисер намагається змусити її розповісти історію, яка потрібна саме йому. Він говорить: *«Чому ти не хочеш захищатися? Не хочеш нікого звинувачувати? Цей фільм міг би тобі допомогти».* [1]

Здавалося б, він пропонує допомогу. Але Попелюшка дуже швидко розуміє, що його цікавить не вона, а драматичний матеріал. Саме тому вона

відповідає: *«У чому? Мене випустять? Не варто хвилюватися... Нічого особливого зі мною не сталося»*. [1] Для мене в цій фразі звучить її головна риса — небажання виставляти власний біль напоказ. Вона не хоче ставати об'єктом жалості. Не хоче, щоб її історію використовували заради красивого сюжету. Ще сильніше ця риса проявляється наприкінці розмови. Режисер буквально вимагає від неї потрібної йому реакції: *«Чому вбила вітчима? Через ревності до матері? Бив тебе? Ну, говори! Ну!»* [1]

Але замість пояснень Попелюшка плює йому в обличчя.

Для мене цей момент є актом абсолютного спротиву. Вона відмовляється дозволити комусь іншому визначати її історію. Вона краще буде покарана, ніж погодиться стати матеріалом для чужого видовища.

Інша дуже важлива риса характеру Попелюшки — гостре відчуття справедливості. Саме тому вона постійно втручається в ситуації, які особисто її не стосуються. Коли Принц знущається з Першої дочки, саме Попелюшка говорить: *«Облиш її»*. [1] Попелюшка не мовчить тоді, коли бачить приниження іншої людини. Навіть більше, вона готова торгуватися із Принцом заради чужої безпеки. Коли вона розповідає казку, то робить це не заради цигарок чи власної вигоди. Перед цим вона говорить:

«Пробач стукачке» [1]. І лише після цього починає свою історію. Вона використовує свій авторитет і свій талант оповідачки не для себе, а щоб урятувати іншу дівчину. У цій сцені відкривається ще одна риса Попелюшки — здатність дарувати людям надію. Казка, яку вона розповідає, насправді зовсім не про багатство. Вона про мрію бути поміченою. Про мрію, що тебе можуть полюбити. Про мрію, що одного дня твоє життя зміниться. Мені здається, що вона розповідає цю історію не лише для інших дівчат, а й для себе самої. Особливо зворушує мене момент: *«Але вона підходить і прощає...»* [1] Саме слово «прощає» багато говорить про внутрішній світ героїні. Попри всю свою жорсткість, вона досі вірить у можливість людського прощення.

Водночас Попелюшка дуже болісно реагує на зраду. Це стає очевидним у сцені з Принцом після того, як адміністрація підставляє її.

Попелюшка говорить: *«Ти ж знаєш, що це не я... що вони все підлаштували...»* [1]. Тут є прохання бути почутою хоча б однією людиною. Вона звертається до Принца тому, що вважає її достатньо розумною, щоб зрозуміти правду. Але натомість стикається з черговим вибором на користь вигоди. Коли Принц пояснює свою позицію словами:

«Я заодно з собою, тому у мене тут життя непогане» [1], Попелюшка остаточно переконується, що навіть найсильніші люди можуть добровільно погодитися на правила системи. Саме тому вона не розуміє Принца. Для Попелюшки свобода внутрішня важливіша за комфорт. Для Принца — навпаки.

У цьому і полягає їхній головний конфлікт. Найгостріше характер героїні проявляється у фіналі. Після всіх принижень, маніпуляцій і зрад вона кричить: *«Ну що, що? Хочете цирк? Весело вам?»* [1]. У цей момент я бачу людину, яка зрозуміла, що всі навколо чекають від неї видовища. Режисер хоче видовища. Адміністрація хоче видовища. Глядачі всередині вистави хочуть видовища. І тоді Попелюшка дає їм саме те, чого вони вимагали. Саме тому фінальна сцена для мене є не самознищенням, а останнім актом боротьби. Попелюшка програє фізично, але не здається внутрішньо. Якщо говорити про головний рушій ролі, то для мене це поєднання двох потреб: бути почутою і жити по правді. Коли їй не дають говорити — вона починає боротися. Коли її не хочуть чути — вона говорить ще голосніше. А коли її намагаються змусити мовчати остаточно, вона робить такий вчинок, після якого не почути її вже неможливо.

Стосунки з іншими персонажами

Під час роботи над роллю я зрозуміла, що Попелюшка ніби існує окремо від усіх інших персонажів. Вона не належить ні до табору адміністрації, ні до табору дівчат повністю. Вона завжди залишається сама по собі. Саме тому їй довіряють, але саме тому її так легко зробити чужою для всіх. Попелюшка

належить до табору тих, хто не готовий миритися з несправедливістю. Навіть якщо через це доводиться конфліктувати з усіма навколо.

Стосунки із Заступницею.

Для мене це не просто конфлікт вихованки та працівниці колонії. Це боротьба двох сильних характерів. Для неї Попелюшка — загроза порядку, який вона так довго будувала. Вона бачить у ній вискочку, яка дозволяє собі занадто багато. А Попелюшка, навпаки, бачить у Заступниці людину, яка прикривається правилами та вихованням, хоча насправді думає лише про владу і контроль. Мені здається, що вони дуже схожі між собою. Обидві сильні, впertі, розумні. Саме тому вони так ненавидять одна одну. Вони постійно борються за вплив на дівчат, хоча жодна з них цього прямо не визнає.

Стосунки з режисером.

Якщо Заступниця тисне відкрито, то режисер діє значно тонше. Він намагається втертися в довіру, говорить про допомогу, робить вигляд, що хоче зрозуміти її. Але чим більше я працювала над роллю, тим більше переконувалася, що Попелюшка дуже швидко бачить його справжній інтерес. Його цікавить не вона, а її історія. Не її біль, а матеріал для фільму. Саме тому вона весь час іронізує, переводить розмову в інший бік, відмовляється грати за його правилами. Її найбільше дратує те, що він дивиться на неї як на об'єкт спостереження, а не як на людину.

Стосунки з Принцом.

Я не думаю, що вона її ненавидить. Навпаки. Мені здається, вона добре розуміє, чому Принц поводить себе саме так. Попелюшка бачить, що весь авторитет Принца тримається на страху інших дівчат. Без цього авторитету вона просто не виживе в колонії. Саме тому Попелюшка ніколи по-справжньому не бореться з Принцом за владу, хоча легко могла б це зробити. Вона могла б підірвати авторитет Принца одним вчинком. Але не робить цього. Але саме вчинок Принца наприкінці стає для Попелюшки одним із найбільших розчарувань. Вона знає, що Принц розуміє правду про підставу. Знає, що вона

достатньо розумна, щоб побачити маніпуляцію Заступниці. Тому коли Принц свідомо обирає співпрацю з адміністрацією, Попелюшка сприймає це як зраду. Не тому, що Принц не допомогла їй. А тому, що вона зрадила саму себе.

Стосунки з Першою дочкою.

Попелюшка не може спокійно дивитися, як людину принижують лише тому, що вона слабша. Саме тому вона постійно заступається за Першу дочку. Мені здається, що в таких моментах проявляється головна риса Попелюшки — вона не може пройти повз чужий біль.

Стосунки з іншими дівчатами в колонії.

З одного боку, вони не бачать у ній прям лідерку. Але саме Попелюшка колись показала їм, що можна говорити вголос про те, що не подобається. Саме вона організувала бунт і довела, що адміністрації можна чинити опір. Для багатьох із них вона стала прикладом. Але ця підтримка дуже хитка. Коли Заступниця налаштовує дівчат проти Попелюшки, вони майже відразу готові повірити в її провину. І це для мене дуже болючий момент у виставі. Попелюшка фактично залишається сам на сам із системою, хоча колись боролася і за них теж.

Саме тоді я зрозуміла, що головна самотність моєї героїні не в тому, що вона перебуває в колонії. Її самотність у тому, що вона постійно бачить трохи більше за інших. Розуміє трохи більше за інших. І через це часто залишається незрозумілою. У кожному конфлікті Попелюшка бореться не за владу, не за привілеї і навіть не за власну безпеку. Вона бореться за право називати речі своїми іменами. Саме тому майже всі персонажі рано чи пізно вступають із нею в конфронтацію. Їм простіше змусити її мовчати, ніж почути те, що вона говорить.

Фізична і пластична характеристика

Під час роботи над роллю я довго не могла зрозуміти, як саме рухається Попелюшка. Спочатку мені хотілося зробити її більш різкою, агресивною,

відкрито бунтівною. Але чим більше я занурювалася в текст і в її біографію, тим більше розуміла, що її сила зовсім не в цьому. Попелюшка дуже багато років прожила зі своїм болем наодинці. Вона звикла стримувати емоції, тому її тіло теж ніби весь час себе контролює. Вона не та людина, яка постійно розмахує руками чи голосно демонструє свої переживання. Навпаки, більшу частину вистави вона намагається тримати все всередині. Саме тому я шукала пластику, в якій є внутрішня напруга. Наче людина постійно стискає пружину всередині себе. З боку вона може виглядати спокійною, але достатньо одного поштовху — і ця напруга вибухне.

Мені здається, що Попелюшка рухається інакше, ніж інші дівчата в колонії. Вона виросла в іншому середовищі. Вона освічена, начитана, звикла спостерігати за людьми. Це відчувається навіть у тому, як вона сидить, стоїть або дивиться на співрозмовника. У її рухах менше метушні. Вона не намагається займати багато простору. Не привертає до себе увагу спеціально. Навпаки, часто вона просто спостерігає.

Під час репетицій я помітила, що для Попелюшки дуже важливий погляд. Мені навіть здалося, що вона спочатку дивиться, аналізує, оцінює ситуацію, а вже потім починає діяти. Тому погляд став одним із головних інструментів існування персонажа. Коли я працювала над монологом, то зрозуміла ще одну важливу річ. Попелюшка постійно ніби перебуває між минулим і теперішнім. Вона розповідає про батька, про дитинство, про свої почуття, але при цьому весь час намагається приховати справжній біль за іронією. Тому в пластиці мені хотілося поєднати дві протилежності: зовнішню стриманість і внутрішню вразливість. Щойно мова заходить про вітчима одразу з'являється захист. Плечі напружуються, рухи стають коротшими і точнішими. Поступово я зрозуміла, що головний енергетичний центр Попелюшки для мене знаходиться в грудях. Тому мені хотілося, щоб усі її реакції народжувалися не з голови і не з фізичної сили, а саме з внутрішнього емоційного імпульсу.

Водночас у ній дуже сильна внутрішня вертикаль. Навіть коли Попелюшку принижують, вона рідко опускає голову. Вона може програвати ситуацію, але не втрачає власної гідності.

У фіналі ця стриманість руйнується. Якщо протягом усієї вистави Попелюшка контролює себе, то в останній сцені всі внутрішні заборони зникають. Її тіло вперше перестає приховувати те, що накопичувалося роками. Зникає точність, зникає контроль, зникає бажання виглядати сильною. Залишається лише оголений біль і відчай. Саме тому для мене пластичний шлях Попелюшки протягом вистави — це шлях від внутрішньо зібраної людини, яка приховує свої рани, до людини, яка більше не має сил їх приховувати. І саме ця тріщина між зовнішньою силою та внутрішньою вразливістю стала для мене основою її фізичного існування на сцені.

Голосові особливості

Під час роботи над роллю я майже одразу зрозуміла, що Попелюшка не може говорити весь час на одній емоції. Її внутрішній світ занадто складний для цього. У ній постійно співіснують біль, іронія, злість, розчарування, співчуття і надія. Саме тому для мене головним завданням було знайти живий голос, який би міг миттєво переходити з одного стану в інший.

Іронія. Попелюшка часто використовує гумор як спосіб захисту. Особливо це видно в сценах із режисером. Вона весь час відповідає так, ніби трохи насміхається над ним. Наприклад: *«Ох, ще не знаю. Мене, безперечно, до цього тягне»*. [1] Тут вона явно говорить не те, що думає насправді. Тому в голосі мені хотілося залишити легкий сарказм. Не відкрити агресію, а саме відчуття того, що вона бачить ситуацію наскрізь.

Ще одна риса, яку я шукала через голос, — це внутрішня впевненість. Попелюшка перебуває в колонії, але вона не звучить як людина, яку зламали. Навіть коли їй погрожують, вона рідко підвищує голос. Навпаки, часто говорить тихо і спокійно. Мені здалося, що її сила саме в цьому. Вона не

кричить, щоб довести свою правоту. Вона знає, що має рацію. Поки Заступниця тисне авторитетом і наказами, Попелюшка відповідає коротко, чітко і без страху. Через це їхній конфлікт стає ще гострішим.

Окремо я працювала над тим, як змінюється голос Попелюшки залежно від того, з ким вона говорить. З режисером вона більш іронічна і недовірлива. Із Принцом говорить жорсткіше і пряміше, тому що бачить у ньому сильного суперника. З дівчатами її голос стає м'якшим. Особливо в сцені, де вона розповідає казку. Там вперше з'являється теплота, якої майже немає в інших епізодах. Тут через голос відкривається інша Попелюшка. Не бунтарка, а дівчина, яка все ще вірить у диво, хоча й постійно говорить, що не любить казок. Саме тому казку я намагалася розповідати так, ніби вона народжується просто зараз. Ніби Попелюшка сама починає на мить вірити в те, що розповідає.

Найбільша зміна відбувається у фіналі вистави. Протягом усієї історії вона стримує себе. Стимує сльози, злість, образу. Але в останній сцені цей контроль зникає. Коли Попелюшка кричить: *«Ну що, що? Хочете цирк? Весело вам?»* [1] це вже зовсім інше звучання. Голос стає надломленим, уривчастим, майже істеричним. Вперше вона перестає контролювати свої емоції. Якби Попелюшка кричала всю виставу, фінал не мав би такої сили. Саме тому я намагалася пройти шлях від стриманого, гострого і часто іронічного звучання до повного емоційного зриву.

У результаті я зрозуміла, що голос Попелюшки будується на постійному протистоянні між тим, що вона відчуває, і тим, що дозволяє собі показати. Більшу частину вистави вона приховує справжні почуття за спокоєм, гумором і впевненістю. Але що ближче до фіналу, то складніше їй утримувати цей захист, поки він остаточно не руйнується.

2.2 Практичний етап роботи. Отримання результатів

Працюючи над роллю Попелюшки, я зрозуміла, наскільки сильно моє сприйняття персонажа змінилося від перших читок до прем'єри. На початку

мені здавалося, що я добре її розумію. Вона бореться за справедливість, не боїться говорити правду, не підкоряється системі. Але з часом я побачила, що за цими очевидними рисами ховається набагато складніша людина.

Одним із найбільш вдалих результатів роботи я вважаю те, що мені вдалося знайти іронію Попелюшки. Вона дуже часто захищається саме через гумор, сарказм і гостре слово. У багатьох сценах вона говорить зовсім не те, що думає насправді, але через інтонацію і підтекст стає зрозуміло, що відбувається всередині. Мені було легко працювати з цією рисою, тому що в житті я теж часто використовую іронію як спосіб реагувати на складні ситуації. Саме тому ця сторона Попелюшки виявилася для мене близькою і зрозумілою.

Водночас були речі, над якими доводилося працювати значно довше. Найскладніше мені було знайти баланс між зовнішнім спокоєм і внутрішньою напругою. Попелюшка не є персонажем, який постійно демонструє свої емоції. Більшість її переживань заховані всередині. Через це на репетиціях іноді виникала проблема: коли поруч існували більш активні та яскраві персонажі, Попелюшка починала губитися на їхньому фоні. Саме тоді я зрозуміла, наскільки важливим для цієї ролі є внутрішній монолог. Навіть коли персонаж мовчить, він повинен продовжувати жити, думати, оцінювати ситуацію. Щойно цей внутрішній процес зникав, Попелюшка ставала менш помітною. Тому однією з головних професійних навичок, яку я продовжую розвивати після цієї роботи, є вміння утримувати внутрішню дію навіть у повній зовнішній нерухомості.

На початку роботи над роллю найбільшою відстанню між мною і персонажем була тема вбивства вітчима. Мені було складно зрозуміти, як людина може дійти до такого вчинку. Спочатку я дивилася на це як на злочин. Але чим більше занурювалася в біографію Попелюшки, тим більше починала бачити самотню дівчину, яка пережила смерть батька, зраду матері, маніпуляцію з боку дорослого чоловіка і роками накопичувала біль у собі. Я не

виправдовую її вчинок, але поступово він перестав здаватися мені чимось абсолютно неможливим або нелогічним.

Найважчою для мене стала фінальна сцена протесту. Емоційно вона вимагала найбільших витрат. Для мене це не просто сцена істерики чи відчаю. Це момент, коли людина свідомо приносить себе в жертву, щоб нарешті показати правду. Протягом усієї вистави Попелюшка бореться словами, переконаннями, власним авторитетом. Але коли в неї забирають навіть можливість бути почутою, вона знаходить останній спосіб сказати те, що вважає важливим. Саме ця сцена вимагала від мене найбільшої концентрації та внутрішньої чесності. Її неможливо зіграти лише зовнішніми засобами. Щоразу потрібно було проходити весь шлях персонажа заново, згадувати всі образи, втрати, розчарування і зради, які накопичувалися протягом вистави.

Якщо говорити про риси Попелюшки, які я впізнала в собі, то насамперед це впертість, небажання мовчати тоді, коли здається, що мовчати неправильно, а також схильність до іронії. Мені близьке її прагнення шукати справедливості і ставити запитання навіть тоді, коли це незручно для інших. Саме тому робота над роллю стала для мене не лише акторським досвідом, а й можливістю краще зрозуміти власні реакції, переконання і внутрішні принципи. Попелюшка навчила мене тому, що справжня сила людини не завжди проявляється в гучних словах або відкритому протесті. Іноді вона народжується у здатності залишатися собою навіть тоді, коли весь світ намагається змусити тебе стати кимось іншим.

2.3 Розвиток ролі під час роботи вистави. Включення в загальну концепцію вистави

Робота з режисером

Робота з режисером у нашій виставі для мене була не просто процесом постановки сцен, а постійним переосмисленням Попелюшки як персонажа.

Багато речей ми змінювали і загострювали саме для того, щоб вона звучала більш сучасно і гостро.

Одним із важливих режисерських рішень було те, що ми більш чітко і прямо підкреслили факт убивства вітчима. У тексті це і так присутнє, але в нашій інтерпретації це стало більш відкритим і не замаскованим. Для мене це змінило сприйняття Попелюшки: вона перестала бути просто “жертвою обставин” і стала людиною, яка перейшла межу, і тепер живе з наслідками свого вчинку. Це додало персонажу жорсткості і внутрішнього конфлікту.

Також важливим режисерським рішенням було посилення моментів її зриву. Наприклад, у сцені з Режисером у п’єсі Попелюшка лише замахується, але не завдає удару. У нашій виставі ми зробили цей момент більш радикальним — вона плює йому в обличчя. Для мене це не просто фізична дія, а точка, де персонаж повністю відмовляється від дипломатії і ввічливої гри за правилами системи. Це момент, коли вона вже не стримується і не намагається “правильно виглядати”.

Ще одним важливим елементом стала фінальна сцена і монолог, який ми додали про батька і казки. Цей текст став для мене ключем до внутрішнього світу Попелюшки. Через нього відкривається її дитинство, її ставлення до казок і той біль, який вона носить у собі з самого початку. Я сприймаю цей монолог як внутрішній підсумок усієї історії, як момент, коли персонаж перестає ховатися навіть за іронією. У виставі кожна дівчина має свій монолог. І додавання монологу Попелюшки стало принциповим рішенням, тому що воно вирівнює її з іншими персонажами і водночас підкреслює її центральність.

У результаті всі ці режисерські рішення зробили Попелюшку більш сучасною і більш гострою. Вона перестала бути просто персонажем історії про колонію. Для мене вона стала живою дівчиною, яка одночасно і жертва, і свідок, і учасниця системи, і людина, яка намагається цю систему зламати, навіть ціною власного руйнування.

Репетиційний процес

Репетиційний процес для мене був не лінійним шляхом, а постійним поверненням до персонажа з різних точок. Я поступово збирала Попелюшку з окремих шматків — через розмови, сцени, помилки і переосмислення.

Першим етапом була читка і застільний період. На цьому етапі ми багато говорили про мотивацію персонажів і про обставини їхнього існування. Для мене це був момент, коли Попелюшка ще існувала більше в голові, ніж у тілі. Я намагалася зрозуміти, чому вона говорить саме так, чому мовчить у певних моментах, і що насправді стоїть за її словами. Це був етап, коли важливо було не грати, а думати.

Далі почався етюдний період. Тут ми працювали над окремими сценами, особливо над першими появами персонажа і її першими взаємодіями з іншими. Саме в етюдах почала з'являтися жива Попелюшка. Я пробувала різні реакції, різні стани, шукала, де вона відкрита, а де закрита. Це був дуже важливий етап, тому що через проби і помилки поступово вимальовувався її характер у дії.

Після цього почалася робота над окремими сценами вже більш структуровано, але не по порядку, а за принципом важливості. Ми брали найсильніші моменти і збирали виставу як конструктор. Через це зміни персонажа я почала усвідомлювати не одразу, а вже тоді, коли вистава майже сформувалася цілісно. Лише тоді стало видно, як Попелюшка змінюється від сцени до сцени і як накопичується її внутрішній стан.

Окремим і дуже складним етапом була робота над фінальним кривавим протестом. Ми довго шукали правильну форму цього моменту. Для нас було важливо зробити його не пафосним і не “ефектним заради ефекту”, а максимально чесним і символічним. Ми думали, як показати межу, до якої доходить людина, коли її не чують, але при цьому не перетворити це на штучну драму. Цей пошук був одним із найскладніших, бо вимагав точності і внутрішньої правди.

2.4 Підсумковий аналіз роботи над роллю. Висновок

Коли я тільки починала роботу над Попелюшкою, мій образ був набагато більш “прямим”. Я сприймала її як сильну, бунтівну дівчину, яка просто не погоджується з системою і відкрито їй протистоїть. Мені здавалося, що головне в цій ролі — це енергія спротиву, чіткість позиції і зовнішня впевненість.

Але в процесі роботи цей первинний задум сильно змінився. Я почала поступово відмовлятися від поверхневого розуміння “сильного персонажа” і переходити до більш складного внутрішнього стану. Попелюшка перестала бути для мене просто бунтаркою — вона стала людиною, яка постійно балансує між контролем і внутрішнім зривом.

На початку я більше шукала зовнішні засоби виразності: чітку пластику, активну дію, яскраву подачу. Але з часом стало зрозуміло, що це не працює для цієї ролі.

У результаті я прийшла до більш стриманого існування персонажа. Попелюшка у фіналі для мене — це не зовнішня експресія, а накопичена внутрішня напруга, яка час від часу проривається. Дуже сильно змінилося моє ставлення до емоційної частини роботи. Спочатку я намагалася “переживати” сцени максимально відкрито, але згодом зрозуміла, що Попелюшка часто не дозволяє собі цього. Її емоції не на поверхні, і якщо їх одразу показувати — персонаж стає пласким. Тому я почала працювати більше через внутрішню дію і підтекст.

Особливо помітною була трансформація у фінальному рішенні сцени протесту. Спочатку мені здавалося, що цей момент має бути максимально різким і зовнішньо сильним. Але в процесі роботи ми прийшли до більш точного і символічного рішення. І для мене це стало важливим уроком: сила сцени не завжди в масштабі, а в точності внутрішнього стану.

Ще одним важливим відкриттям стало розуміння партнерства на сцені. Я спочатку більше концентрувалася на власному персонажі, але з часом зрозуміла, що Попелюшка існує тільки через інших. Її сила і самотність

проявляються саме в конфліктах і взаємодіях. Без цього вона просто не існує як повноцінний образ.

У підсумку можу сказати, що мій початковий задум був більш схематичним і зовнішнім, а фінальний результат став більш внутрішнім і чесним. Я відсікла зайву демонстративність, стереотипне уявлення про “сильну героїню” і прийшла до більш складної, суперечливої людини.

Ця робота для мене стала не тільки створенням ролі, а й навчанням відмовлятися від зайвого і довіряти внутрішній правді персонажа.

3. МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА ПОШУКІВ

3.1 Акторські техніки застосовані у створенні ролі

Біографічний метод

У роботі над Попелюшкою я фактично не могла обійтися без біографічного методу, тому що в самій п'єсі її минуле подане дуже фрагментарно. Ми знаємо лише ключовий факт: їй було тринадцять, коли вона вбила свого вітчима і потрапила до колонії. І все. Все інше довелося вибудовувати самостійно — між рядками, через уяву і внутрішню логіку персонажа. Саме тому створення “роману життя” стало для мене не додатковим завданням, а необхідністю. Без цього Попелюшка залишалася б для мене просто набором сцен і реплік, без глибини і причинності.

Я почала з того, що намагалася уявити її життя до трагедії. І дуже швидко прийшла до думки, що її історія майже буквально перегукується з казкою про Попелюшку, але в набагато жорсткішій і реалістичнішій формі. Коли я вибудовувала цю біографію, мені стало зрозуміло, чому в тринадцять років вона робить такий крайній вчинок. Це не раптове рішення, а накопичення болю, ревностів, самотності і відчуття, що її знову “викреслюють” з власного життя.

Цей “роман життя” допоміг мені не виправдовувати і не засуджувати персонажа, а зрозуміти її внутрішню логіку. Я перестала бачити лише факт злочину і почала бачити шлях до нього.

І саме через це Попелюшка стала для мене живою. Бо вона існує не тільки в п'єсі, а й у всьому тому житті, яке ми змогли для неї уявити за межами тексту.

Етюдний метод пошуку

Етюдний метод став для мене одним із найважливіших етапів роботи над Попелюшкою, бо саме через нього я почала по-справжньому розуміти, як вона існує в різних обставинах. Мені подобається цей підхід, тому що він не про пояснення, а про дію. Через етюди персонаж починає жити не в теорії, а в реальному “тут і зараз”.

Ми створювали різні ситуації, щоб перевірити реакції персонажів, їхню логіку, внутрішні рішення. І для мене одним із найсильніших і найважчих етюдів став той, де я пробувала зрозуміти момент підготовки Попелюшки до вбивства вітчима.

Це була дуже складна точка входу в роль, тому що тут закінчується будь-яка романтизація і починається гола правда вчинку. Я довго не могла знайти внутрішнє виправдання її діям, але потім прийшла до думки, що це не холодний розрахунок, а радше стан відчаю і накопиченої напруги, яка більше не тримається всередині. У своєму етюді я уявляла, що вона чекає його вдома. Формально — ніби просто хоче побути з ним наодинці, поки мами немає. Є навіть зовнішня спокійність, майже побутова ситуація. Але всередині це вже точка неповернення. Я пробувала будувати цей момент так, що вона ніби “зваблює” ситуацію, не його як людину, а саму близькість і довіру, щоб підвести його максимально близько до себе. А потім відбувається різкий і несподіваний злам — вона вбиває його швидко, але дивлячись прямо в очі. Попелюшка не ховається після цього вчинку. Я почала думати, що вона не обов’язково намагається приховати злочин. Навпаки, у ній є щось від абсолютної внутрішньої визначеності в цей момент. Можливо, саме тому я уявляла, що вона навіть могла б прибрати після цього або сама викликати поліцію.

Цей етюд допоміг мені перестати мислити категоріями “правильно/неправильно”. І саме тоді Попелюшка стала для мене не схемою подій, а живою людиною, яка діє зсередини свого болю, а не ззовні логіки.

Метод внутрішнього монологу

Цей метод для мене став одним із ключових у роботі над Попелюшкою, тому що ця героїня не належить до персонажів, які постійно “говорять” зовні. Навпаки, дуже часто вона мовчить, і це мовчання в тексті так само важливе, як і її репліки. Особливо це відчутно у сценах із Режисером і Принцом, коли вона не відповідає прямо, а ніби закривається або свідомо не вступає в діалог.

Саме тому мені довелося багато працювати не стільки з текстом, скільки з тим, що відбувається всередині неї в цей момент. Я зрозуміла, що Попелюшка постійно думає, навіть коли зовні вона мовчить. І якщо цей внутрішній процес зупиняється — персонаж просто зникає. Для мене внутрішній монолог став способом утримувати її живою в кожній сцені. Я постійно намагалася “проговорювати” всередині те, що вона не озвучує: що вона думає про слова інших, що вона насправді хоче відповісти, але не каже, де вона стримується, а де навпаки накопичує злість або іронію. Дуже важливим було не просто тримати цей внутрішній монолог, а поступово його розганяти. Від сцени до сцени він ставав сильнішим, напруженішим, більш концентрованим. Це ніби внутрішній тиск, який постійно росте, навіть якщо зовні нічого не відбувається. Я зрозуміла, що саме через це Попелюшка така тиха в багатьох моментах. Це не порожнеча, а навпаки — перенасиченість думками і емоціями, які вона не може або не хоче виговорити. І кожне її мовчання — це не пауза, а внутрішній вибір.

Найважливіше для мене було зберегти цей внутрішній рух до самого фіналу. Бо фінальний протест — це не раптова дія, а результат всього накопиченого внутрішнього монологу, який більше не вміщається всередині. І в момент вибуху все, що вона “говорила” в собі протягом вистави, нарешті виходить назовні. Саме тому цей метод став для мене не просто технікою, а основою існування Попелюшки на сцені.

Робота з архетипами

У роботі над Попелюшкою для мене архетипи стали способом не просто “описати” персонажа, а зрозуміти, чому вона така і чому її поведінка іноді здається крайністю. Бо вона не будується як одна роль — вона складається з кількох сильних образів, які в ній постійно конфліктують.

Жанна Д'арк. Я часто поверталась до цієї паралелі, бо в ній є те саме внутрішнє відчуття правди і впертості, коли ти йдеш до кінця, навіть якщо залишаєшся одна. Попелюшка так само не вміє “згладжувати” ситуації — якщо

вона бачить несправедливість, вона в неї впирається, навіть якщо це небезпечно для неї самої.

Кетніс Евердін з “Голодних ігор”. У неї є дуже схожа внутрішня позиція: вона не обирає бути символом або лідером, але опиняється в цій ролі через обставини і через те, що не може мовчати. Вона теж стає голосом протесту, хоча сама часто цього не хоче і не до кінця контролює, куди це її веде. І в цьому я бачу пряму схожість з Попелюшкою, яка піднімає бунт у колонії і фактично стає його центром, навіть якщо система потім намагається її зламати або використати.

Саме між Жанною д’Арк і Кетніс для мене існує Попелюшка. Від Жанни — це внутрішня віра і жорстка принциповість, від Кетніс — вимушена роль лідера і людини, яку система намагається зробити прикладом або інструментом. Це поєднання дуже важливе, бо воно пояснює її суперечливість. Вона не романтизований герой і не просто жертва системи. Вона людина, яка одночасно чинить опір і стає частиною конфлікту, який її ж і руйнує.

3.2 Вплив спеціальної літератури на пошуки та створення персонажа

У процесі створення Попелюшки для мене було важливо не обмежуватися тільки текстом п’єси і власною уявою. Я постійно шукала додаткові опори в спеціальній літературі та дослідженнях, тому що відчувала, що цей персонаж потребує більш глибокого контексту, ніж той, який прямо прописаний у драматургії.

Одним із найважливіших джерел для мене стала книга “Акторська майстерність. Американська школа”, особливо метод Лі Страсберга. Ідея роботи через емоційну пам’ять допомогла мені не просто “вигадати” Попелюшку, а наповнити її внутрішнім життям. Через особисті емоційні стани мені легше було утримувати її внутрішній монолог, робити його живим і постійно діючим, а не формальним. Саме це дало можливість не втрачати образ навіть у тих сценах, де зовні майже нічого не відбувається.

Звернення до образу Жанни д'Арк. Я переглядала матеріали, фільми і тексти про неї, і це допомогло мені ще більше зрозуміти внутрішню природу персонажа, який йде проти системи і не відступає, навіть коли залишається один. Так само я поверталася до “Голодних ігор” і образу Кетніс, яка мимоволі стає символом спротиву і змушена нести на собі відповідальність, до якої не завжди готова. Ці паралелі допомогли мені краще відчувати Попелюшку як людину, яку обставини роблять більшою, ніж вона сама себе бачить.

Я читала і досліджувала матеріали про жіночі колонії та колонії для неповнолітніх. Мене цікавило, як насправді влаштовані такі системи, як у них вибудовуються ієрархії, як формується поведінка людей у закритому середовищі, де є постійний контроль і тиск. Це допомогло мені зробити Попелюшку більш реалістичною, зрозуміти її реакції не як художню умовність, а як відповідь на конкретну систему.

Також я зверталася до досліджень про жінок, які стають лідерками або “голосом” для інших, навіть якщо спочатку не планували цього. Мене цікавило, як формується така позиція — коли людина починає говорити не тільки за себе, а й за інших, і чому це часто пов'язано з внутрішнім відчуттям несправедливості, яке неможливо ігнорувати.

Окремо я читала матеріали про те, чому в зовні благополучних сім'ях можуть відбуватися трагедії і формуватися настільки радикальні вчинки, як у випадку Попелюшки. Це було важливо для мене, щоб зрозуміти не сам факт вбивства, а шлях до нього. Я намагалася розібратися, як поєднуються зовнішня “нормальність” і внутрішній емоційний вибух, який поступово накопичується і в якийсь момент виходить за межі контролю.

У підсумку вся ця література для мене стала не просто фоном, а інструментом. Вона допомогла зібрати Попелюшку як живу людину з різних шарів — психологічного, соціального і емоційного — і не зводити її до однозначного образу або просто драматургічної функції.

4. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ. ВИСНОВКИ

4.1 Оцінка власних результатів та успіхів

Я вважаю свою роботу над роллю Попелюшки вдалою, але не завершеною в сенсі розвитку — і, напевно, це нормально для такої складної ролі. У процесі я змогла знайти для себе її внутрішню логіку, зрозуміти мотивації і вибудувати живий емоційний стан, через який вона існує на сцені. Я чітко бачу речі, над якими мені ще потрібно працювати. Насамперед це утримання внутрішньої частини персонажа протягом усієї вистави. Іноді внутрішній монолог просідає, і тоді Попелюшка стає менш наповненою, ніби втрачає глибину. Також я розумію, що мені потрібно точніше контролювати зовнішні прояви, щоб не переходити в пафос, особливо в емоційно сильних сценах. Через драматичність матеріалу є ризик “переграти” стан, і для мене це ще зона професійного росту.

Найбільш цінним і, мабуть, найсильнішим етапом у всій роботі для мене був початок — момент, коли ми тільки розбирали матеріал. Це був період постійних питань, сумнівів і пошуку. Саме тоді Попелюшка ще тільки формувалася, і кожна сцена відкривалася як щось нове. Це було одночасно і складно, і дуже захопливо. Я рада, що в процесі роботи ми змогли знайти відповіді майже на всі основні запитання щодо персонажа. Не на всі — і, можливо, це навіть добре, тому що залишаються речі, які ще будуть дозрівати в мені як в акторці.

У підсумку для мене ця робота стала не тільки створенням ролі, а й досвідом поступового розуміння складного персонажа, який не дається одразу, а відкривається через час, практику і постійне повернення до нього.

ВИСНОВКИ

Ця дипломна робота для мене стала не просто завершенням навчального етапу, а досвідом, який дуже сильно змінив моє розуміння професії актора. Робота над Попелюшкою показала мені, що роль не з'являється одразу і не існує у готовому вигляді — вона поступово вибудовується з великої кількості внутрішніх і зовнішніх рішень, сумнівів, помилок і відкриттів.

Найважливіше, що я для себе зрозуміла — це те, що акторська робота починається не з “три”, а з чесного занурення в обставини і спроби зрозуміти людину, яку ти граєш. У випадку Попелюшки це було особливо відчутно, тому що її історія складна, суперечлива і не має простих відповідей. Я навчилася не поспішати з висновками про персонажа, а дозволяти йому поступово відкриватися через текст, етюди, внутрішній монолог і взаємодію з іншими.

Я бачу, що мені вдалося знайти внутрішню основу ролі — її емоційний стан, мотивацію і внутрішній конфлікт. Особливо важливим для мене стало те, що я навчилася утримувати цей стан не тільки в окремих сценах, а намагатися проводити його через всю виставу. Це дало мені відчуття цілісності персонажа, навіть якщо не завжди все виходило ідеально. Водночас я чесно розумію, що ще не все вдалося реалізувати так, як я собі уявляла на початку. Найбільшим викликом для мене залишилося стабільне утримання внутрішнього життя персонажа.

Але разом із цим я відкрила для себе дуже важливу річ — мені справді цікава ця професія. Мені сподобалося не просто виходити на сцену, а саме процес пошуку: коли ти не знаєш відповіді, коли ти пробуєш, помиляєшся, знову повертаєшся до матеріалу і раптом знаходиш щось живе. Мені сподобалося те, що акторство — це постійне копання в собі і в іншій людині одночасно. І це виявилось набагато глибше, ніж я уявляла на початку навчання.

У підсумку я можу сказати, що ця робота дала мені більше, ніж просто роль. Вона навчила мене терпінню в процесі створення образу, уважності до внутрішніх процесів і чесності перед собою на сцені. І, мабуть, найважливіше

— вона ще раз підтвердила, що акторство для мене не про зовнішній ефект, а про живе проживання і пошук правди в кожному моменті.

5. ДЖЕРЕЛА

1. Гловацький Я. *Замазура (Попелюха)* : п'єса / Януш Гловацький. – Б. м., Б. в., б. р. – Друковане видання.
2. Бартов А. (ред.). *Акторська майстерність: Американська школа*. – Б. м., Б. в., б. р. – Друковане видання.
3. Strasberg L. *Acting: The Lee Strasberg Theatre & Film Institute (метод емоційної пам'яті)*. – Б. м., Б. в., б. р. – Друковане видання.
4. Жіночі колонії України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://share.google/Nq0gIALI826OFAzk6> (дата звернення: 20.05.2026).
5. Жанна д'Арк – феноменальна жінка-воїн. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://share.google/SLkFhO5h8xzQg8bHQ> (дата звернення: 20.05.2026).
6. Widom C. S., Osborn M. *The Cycle of Violence: Abused and Neglected Girls to Adult Female Offenders*. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://nij.ojp.gov/library/publications/cycle-violence-abused-and-neglected-girls-adult-female-offenders> (дата звернення: 20.05.2026).
7. Болотна А. *Сімейне неблагополуччя як фактор злочинності неповнолітніх*. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/217787> (дата звернення: 20.05.2026).
8. Currie J., Tekin E. *Does Child Abuse Cause Crime?*. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.psycharchives.org/handle/20.500.11780/1103> (дата звернення: 20.05.2026).
9. *The Passion of Joan of Arc* (Страсті Жанни д'Арк). – Режисер К. Т. Дреєр. – Франція, 1928. – Художній фільм.
10. *The Hunger Games* (Голодні ігри). – Режисер Г. Росс. – США, 2012. – Художній фільм.
11. *Women Talking* (Говорять жінки). – Режисер С. Поллі. – США, 2022. – Художній фільм.

7. ДОДАТКИ

“Замазура”

Януш Гловацький

Дійові особи та виконавці

Попелюшка - Джим Паола Елізабет

Принц - Лисенок Анастасія

Заступниця - Сорока Єлізавета

Режисер - Вечерніков Андрій, Трембецький Владислав

Помічниця режисера - Тертій Катерина

Перша Дочка - Дядечко Валерія

Друга Дочка - Головка Вікторія, Тертій Катерина

Батько - Артемова Яна, Вітчинкіна Олександра

Мачуха - Вітчинкіна Олександра, Артемова Яна

Чаклунка - Трембецький Владислав, Головка Вікторія

Викладачі майстерні

Викладач з акторської майстерності - Артем Атаманюк

Викладачка з акторської майстерності - Ольга Петровська

Викладачка зі сценічної мови - Людмила Ардельян

Викладач зі сценічного руху - Назар Майборода